

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/66/2023
Identifikačné číslo spisu:	1119212920
Dátum vydania rozhodnutia:	30.10.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1119212920.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: D.. X.. N. Ď., narodený XX. I. XXXX, D., H. XX, zastúpený advokátkou JUDr. Magdalénou Chlebovou, Bratislava, Pod Vtáčnikom 3, proti žalovanej: Slovenská republika zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava, Račianska 71, o náhradu nemajetkovej ujmy o výške 12 400 Eur, v konaní o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. januára 2023 č. k. 7Co/156/2022-153, takto

rozhodol:

Dovolanie odmieta.

Žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) zo dňa 12. apríla 2022 č. k. 9C/44/2019-117, ktorým zamietol žalobu žalobcu o náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá mala žalobcovi vzniknúť nesprávnym úradným postupom - priet'ahmi v právnej veci žalobcu vedenej na Okresnom súde Košice sp. zn. 20C/87/2006. Odvolací súd žalovanej proti žalobcovi nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

Žalobca sa žalobou doručenou Okresnému súdu Bratislava I dňa 09.09.2019 domáhal proti žalovanej náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Žalobu odôvodnil priet'ahmi Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod spisovou značkou 20C 87/2006. Rozsudok súdu prvého stupňa zo dňa 11. 05. 2015, č. k. 20C 87/2006-368, v spojení s rozsudkom súdu druhého stupňa zo dňa 12. 5. 2016, č. k. 2Co 553/2015-408, nadobudol právoplatnosť dňa 07. 09. 2016. Žalobca mal za to, že v tomto prípade je namieste aplikácia ust. § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z., v zmysle ktorého v prípade, ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadost'učinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je ju možné uspokojiť inak. Mal za to, že celková dĺžka konania 10 rokov, 4 mesiace a 3 dni je neprimeraná.

Súd prvej inštancie konštatoval, že žalobca sa na pojednávanie pred súdom neustanovil napriek riadnemu

predvolaniu, svoju neprítomnosť neospravedlnil ani nepožiadaval o odročenie pojednávania, súd preto podľa § 180 CSP vo veci konal a rozhodol v jeho neprítomnosti. Súd vo veci vykonal dokazovanie výsluchom žalovaného, obsahom listinných dôkazov predložených žalobcom. Zistil, že žalovaná namieta, že žalobca vo svojej replike poukazuje na uzavretie zmluvy so štátom vo veci jeho sťažnosti č. 11810/12, ktorou na EŠLP namietal neprimeranú dĺžku konania sp. zn. 20C/87/2006. Uzavretie zmluvy v danej veci zahŕňa záväzok sťažovateľa, že uzavretím zmluvy a vyplatením prípadnej peňažnej náhrady sú pokryté všetky nároky sťažovateľa, a tento výslovne prehlasuje, že uzavretím zmluvy sa vzdáva akýchkoľvek ďalších nárokov peňažnej i nepeňažnej povahy, ktoré by mali vyplývať z podstaty obsahu sťažnosti. Aj predmetné uzavretie zmluvy teda len preukazuje, že žaloba je nedôvodná, keďže zadostučinenie za zásah do práva na prejednanie veci v primeranej lehote už bolo žalobcovi poskytnuté a súčasne sa žalobca uzavretím zmluvy vzdal akýchkoľvek prípadných ďalších nárokov. V spojení so skutočnosťou, že v konaní neboli a nie sú preukázané žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali vznik žalobcom tvrdenej nemajetkovej ujmy v ním požadovanej sume, považovala žalobu za nedôvodnú. Súd sa v danom prípade stotožnil s obranou žalovanej, že žalobca nemá príslušným orgánom konštatované prietiahy na Okresnom súde Košice I v konaní sp. zn. 20C/87/2006, a preto nie sú v tejto časti splnené zákonné podmienky upravené v § 9 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. . Z obsahu spisu Okresného súdu Košice I sp. zn. 20C/87/2006 nevyplýva, že by v konaní sp. zn. 20C 87/2006, vedenom na Okresnom súde Košice I, boli orgánmi na to príslušnými (predseda súdu, ústavný súd) konštatované zbytočné prietiahy, pričom z podanej žaloby nie je zrejmé ani len to, že by žalobca vôbec aktívne smeroval svoje snaženie k odstráneniu namietaných prietiahov v konaní súdu podnetmi, urgenciami, sťažnosťou na prietiahy, príp. spomenutou ústavnou sťažnosťou.

Odvolačný súd zistil, že proti rozsudku súdu prvej inštancie podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca z dôvodu, že v konaní nebol zastúpený advokátom, nemá vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa a súd prvej inštancie si voči nemu nesplnil všeobecnú poučovaciu povinnosť podľa § 160 CSP čo zásadným spôsobom negatívne ovplyvnilo možnosti žalobcu v konaní primerane aplikovať dostupné prostriedky procesnej obrany a procesného útoku, a teda súd prvej inštancie znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 365 ods. 1 písm. b) CSP. Na základe uvedeného žiadal, aby odvolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

V súvislosti s odvolacou námietkou žalobcu, že súd prvej inštancie si voči nemu nesplnil všeobecnú poučovaciu povinnosť, odvolací súd konštatoval, že táto nie je dôvodná. Súd prvej inštancie žalobcu v predvolaní zároveň poučil, že „ak sa dá zastupovať, je potrebné, aby zástupca predložil plnomocenstvo už na prvom pojednávaní“. Žalobca sa na predmetné pojednávanie nedostavil a svoju neprítomnosť na pojednávaní neospravedlnil ani nepožiadaval o odročenie pojednávania. Súd prvej inštancie na tomto pojednávaní vec prejednal a vyhlásil rozsudok, ktorý bol žalobcovi doručený dňa 3. júna 2022. Odvolací súd so zreteľom na uvedené konštatoval, že žalobca bol poučený o svojich procesných právach a povinnostiach v rozsahu ustanovenom Civilným sporovým poriadkom podľa § 160 ods. 1 CSP, keďže bol poučený o prostriedkoch procesného útoku a procesnej obrany, o koncentrácii konania, ohľadom vyjadrení strán sporu (ich obsahu), o možnosti rozhodnúť vec rozsudkom pre zmeškanie, o možnosti predvedenia strany sporu na pojednávanie, o možnosti požiadať o odročenie pojednávania a o náležitostiach takejto žiadosti. Pokiaľ ide o poučovaciu povinnosť súdu v zmysle § 160 ods. 2 CSP (Súd vždy poučí strany o ich práve zvoliť si advokáta a o možnosti obrátiť sa na Centrum právnej pomoci.), odvolací súd upriamil pozornosť na poučenie súdu, ktoré učinil v rámci predvolania na pojednávanie, a to, že ak sa dá strana sporu zastupovať, je potrebné, aby zástupca predložil plnomocenstvo už na prvom pojednávaní, z čoho možno vyvodiť, že možnosť zastupovania bola stranám sporu oznámená. Odvolací súd však poukazuje predovšetkým na to, že z jeho úradnej činnosti zistil (zo súdneho registra), že žalobca vystupoval v minimálne 43 sporoch vedených na Krajskom súde v Bratislave ako žalobca, pričom v týchto sporoch bol zastúpený buď advokátom, alebo Centrom právnej pomoci. Ide o konania sp. zn. 2Co/225/2011, 2Co/280/2016, 2Co/47/2018, 3Co/149/2018, 3Co/236/2018, 3Co/349/2015, 3Co/725/2014, 4Co/128/2018, 4Co/257/2017, 4Co/311/2012, 4Co/39/2012, 4Co/452/2013, 4Co/533/2012, 4Co/574/2012, 5Co/150/2020, 5Co/204/2017, 5Co/205/2016, 6Co/125/2013, 6Co/177/2017, 6Co/269/2019, 6Co/273/2013, 6Co/28/2016, 6Co/294/2016, 7Co/169/2019, 7Co/40/2021, 8Co/43/2018, 8Co/46/2020, 9Co/124/2016, 9Co/199/2018, 10Co/150/2019, 10Co/154/2019, 10Co/283/2016, 10Co/458/2015, 10Co/58/2018, 10Co/83/2018, 14Co/49/2018,

15Co/20/2019, 15Co/95/2019, 15Co/10/2020, 15Co/184/2019, 16Co/171/2018, 16Co/171/2020, 16Co/2/2019, 8Cb/2/2003, pričom dve z uvedených konaní (8Cb/2/2003 a 10Co/15/2020) uviedol sám žalobca vo svojej žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov. Odvolací súd vzal zreteľ aj na to, že žalobca poznajúc svoje procesné práva, sám požiadal (bez potreby poučenia súdom) o oslobodenie od súdnych poplatkov a k svojej žiadosti pripojil všetky potrebné prílohy na jej vybavenie. Zároveň sa v priebehu sporu kvalifikovaným spôsobom vyjadroval k argumentácii žalovanej, teda nič nenasvedčovalo potrebe zvolenia si zástupcu na ochranu práv a oprávnených záujmov žalobcu. Nemožno prehliadnuť fakt, že žalobca sa napriek riadnemu a včasnému predvolaniu nedostavil na pojednávanie a svoju neúčast' neospravedlnil ani nepožiadol o odročenie pojednávania. Za danej situácie odvolací súd vyvodil, že odvolacia argumentácia žalobcu je účelová s cieľom zhojiť pre žalobcu nepriaznivé následky spojené s jeho ničím neospravedlnenou neúčast'ou na pojednávaní a následne neúspechom v spore.

Proti tomu rozsudku podal žalobca v zastúpení advokátkou včas dovolanie z dôvodu podľa § 420, písm. f) CSP a § 421 ods.1, písm. a),b), c) CSP. Dovolací súd zistil, že v dovolaní sú uvedené iba dôvody vo vzťahu k ust. § 420 písm. f) CSP.

V zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP sa prípustnosť a dôvodnosť dovolania zakladá v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia práva na spravodlivý proces. V tomto prípade žalobca porušenie práva na spravodlivý proces vidí práve v nesprávnom procesnom postupe súdu spočívajúcom predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa odkláňajú nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamenajú porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Namietal, že ako žalobca v odôvodnení jeho odvolania proti rozsudku súdu prvej inštancie doslovne uviedol, že „, žalobca v konaní nie je zastúpený advokátom, nemá vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa a súd prvej inštancie si voči žalobcovi nespĺnil všeobecnú poučovaciu povinnosť podľa ust. § 160 CSP, čo zásadným spôsobom negatívne ovplyvnilo možnosti žalobcu v konaní primerane aplikovať dostupné prostriedky procesnej obrany a procesného útoku, a teda súd prvej inštancie znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces".

Žalobca tvrdil, že všeobecná poučovacia povinnosť súdu obsahuje aj poučenie o iných procesných právach a povinnostiach než tie, ktoré boli uvedené v uznesení súdu prvej inštancie zo 17. marca 2020 a v predvolaní na pojednávanie z 22. decembra 2021. Podľa neho obsahom všeobecnej poučovacej povinnosti súdu obvykle býva aj poučenie o procesných právach a povinnostiach podľa § 52, § 53, § 58, § 102, § 106, § 107, § 116, § 185 a § 273 CSP. Splnenie si všeobecnej poučovacej povinnosti súdom má byť jeho prvým úkonom. Nebolo mu doručené predvolanie na pojednávanie odvolacieho súdu a ani rozhodnutie odvolacieho súdu do vlastných rúk, ale len do elektronickej schránky bez plynutia úložnej doby. Odvolací súd porušil § 220 ods. 2 CSP, čím podľa dovolateľa mu znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti poukázal na nešpecifikované porušenie § 32 o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci (ďalej len „zákon o e-Governmente"). Odôvodnenie bodu 18 rozhodnutia odvolacieho súdu považuje za neprimerané a nepresvedčivé. Podľa neho mal byť poučený o práve zvoliť si advokáta na samom začiatku konania alebo sa obrátiť na Centrum právnej pomoci. Aj keď bol v minulosti zastúpený advokátom alebo mu bol ustanovený centrom právnej pomoci, v zmysle § 160 ods. 2 CSP to nezbavilo súd poučovacej povinnosti. Na jeho ťarchu nemožno pripisovať, že sa v priebehu sporu kvalifikovaným spôsobom vyjadroval k argumentácii žalovanej. Navrhol, aby dovolací súd zrušil rozhodnutia prvoinštančného a odvolacieho súdu, vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a rozhodnutie a priznal mu nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

Žalovaná sa k dovolaniu žalobcu písomne nevyjadřila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd") ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že žalobca dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), strana sporu bola zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP), dovolanie podľa § 447, písm. f) CSP odmietol. Dovolací súd v zmysle § 451 ods.3 CSP stručne uvádza dôvod svojho rozhodnutia.

Dovolanie podľa § 420, písm. f) CSP

Podľa § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd

nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Podľa §160 ods. 2 Civilného sporového poriadku súd vždy poučí strany o ich práve zvoliť si advokáta a o možnosti obrátiť sa na Centrum právnej pomoci.

Dovolací súd hodnotí ako nesporné, že žalobca súdom prvej inštancie explicitne poučený podľa § 160 ods.2 CSP nebol. V predvolaní na pojednávaní sa však uvádza, že ak sa dá zastupovať, je potrebné, aby zástupca predložil plnomocenstvo už na prvom pojednávaní. Žalobca sa na pojednávanie nedostavil. Intenzitu tohto porušenia ustanovenia § 160 ods.2 CSP je však potrebné vnímať vo vzťahu k predmetu konania, ktorý nevyžaduje obligatórne právne zastúpenie (ako napr. v dovolacom konaní).

V rámci absencie poučenia o možnosti zvolenia si advokáta alebo o možnosti obrátiť sa na Centrum právnej pomoci, najvyšší súd dáva do pozornosti, že v tomto prípade nešlo o povinné zastúpenie žalobcu (§ 90 CSP) ani o spor s ochranou slabšej strany (§ 290 a nasl. CSP). Preto intenzita porušenia tejto povinnosti nedosahuje úroveň porušenia práva na spravodlivý proces. Žalobca sa na pojednávanie nedostavil, doručenie predvolania mal riadne vykázané, neprítomnosť neospravedlnil a nepožiadaval o odročenie. Všetko v zmysle poučovacej povinnosti na predvolaní na pojednávanie zo dňa 22. decembra 2021 (čl. 111). Navyše hmotnoprávny skutkový stav vyplývajúci z obsahu spisu Okresného súdu Košice I sp. zn. 20C/87/2006 nepreukázal, že by v konaní sp. zn. 20C 87/2006, vedenom na Okresnom súde Košice I, boli orgánmi na to príslušnými (predseda súdu, ústavný súd) konštatované zbytočné prieťahy. Náhrada v konaní sa spravuje aj princípom subsidiarity, že škoda mu nebola uhradená v rámci uzavretia zmluvy so štátom vo veci jeho sťažnosti č. 11810/12 na Európskom súde pre ľudské práva v Štrasburgu. Záverom s ohľadom na skutočnosť, že žalovanej nebola priznaná náhrada trov prvostupňového konania ani odvolacieho konania, dovolateľ v konaniach neutrpel žiadnu ujmu. S ohľadom na uvedené okolnosti dovolací súd konštatuje, že tvrdenie porušenie procesných práva žalobcu nedosiahlo intenzitu porušenia práva na spravodlivý proces v zmysle ust. § 420, písm. f) CSP.

Dovolací súd rozhodnutie o nároku žalovanej na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.